

PER CORPUS AD ANIMAM

PROJEKT

## KUKS - GRANÁTOVÉ JABLKO

NOSITEL PROJEKTU

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV  
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVNÍŠTĚ  
V JOSEFOVĚ**

MÍSTO REALIZACE PROJEKTU

**KUKS - HOSPITAL**

TERMÍN REALIZACE

**2010-2014**

VÝŠE POSKYTNUTÉ DOTACE

**440 082 059 Kč**



Hospital Kuks je součástí unikátního barokního komplexu v údolí horního Labe, který je dílem významného mecenáše Františka Antonína Šporka (1662-1738).

Jedná se o významný doklad barokní charitativnosti a péče o potřebné. Nejprve byla po r. 1695 vybudována na levém břehu Šporkova rezidence při léčivých pramenech. Na pravém břehu byl po r. 1707 postaven Hospital s kostelem Nejsvětější Trojice a rodinnou kryptou (G. B. Alliprandi).

Prostor před průčelím kostela a Hospitalu zdobí sochy z dílny M. B. Brauna (1684-1738), zobrazující alegorie Ctností a Neřestí.

V roce 1743 byl do Hospitalu uveden Řád milosrdných bratří, kteří se starali o staré vojenské vysloužilce z okolí podle stanov Hospitální nadace Františka Antonína Šporka. Nemohoucím se v Kuksu dostávalo péče až do r. 1938. Díky své výzdobě a určení patří kukský Hospital mezi nejvýznamnější barokní památky ve střední Evropě. V rámci projektu je proto kladen důraz na aktivity, které souvisí se zdravotnickými a výtvarnými obory.

Hraběti Šporkovi se s pomocí zahradního architekta Jana Henryka Klemma podařilo vtisknout Kuksu a celému panství velkorysou barokní kompozici s množstvím kapliček, fontán či letohrádků, kde se mistrným způsobem propojuje architektura, sochařství a malířství s krajinou v jeden harmonický celek.

Výrazným prvkem hospitálního komplexu je zahrada, která vznikla pravděpodobně ještě dříve než budova Hospitalu.

Písemná zmínka z roku 1700 mluví o libosadu, který se nacházel v místě dnešní zahrady a sloužil k obveselování lázeňských hostů.

Zahrada měla barokní charakter a nacházely se zde stavby nejrůznější povahy a funkce - letohrádek, holubník, centrální fontána či větrný mlýn.

Pravděpodobně i z této doby pochází do dneška zachovalá kompozice zahrady, kterou tvoří šestnáct pravidelných polí s ovocnou zahradou po obvodu.

Charakter zahrady se zcela změnil v souvislosti s příchodem Řádu milosrdných bratří sv. Jana z Boha na Hospital. Drobné stavby zanikly a důraz byl kladen na utilitární funkci zásobárny ovoce, zeleniny a hlavně léčivých bylin pro potřeby Hospitalu. Vznikl nový zahradní domek používaný jako sušárna bylin.

V průběhu 2. poloviny 18. stol. byly do zahrady přesunuty některé sochy z chátrajícího Betléma, mimo jiné Velký křesťanský bojovník stojící dnes uprostřed zahrady. Již předtím se okolo centrální cesty objevily sochy holandského sochaře Zweengse.



V průběhu 20. st. dostala zahrada podobu francouzské zahrady, což je v ostrém protikladu s využíváním zahrady v minulých stoletích a v rámci projektu bude obnovena její původní náplň.





Projekt Kuks - Granátové jablko si klade za cíl oživit dnes nevyužívané a do značné míry zchátralé části Hospitalu.

Aktivita, které budou realizovány v nově obnovených prostorách, jsou úzce spjaty na původní funkci Hospitalu, a to při maximálním možném respektu k povaze této památky evropského významu.



Na někdejší určení Šporkova hospitalu naváže přítomnost studentů Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy, kteří zde budou absolvovat část výuky související s dějinami farmacie a zdravotnictví.

V hospitální zahradě se předpokládá opětovný návrat k pěstování léčivých bylin.

Bylinná a ovocná zahrada se stane centrem výuky, poznání a odpočinku, její produkty budou zpracovávány a využívány v navazujících výukových programech, při nichž se předpokládá aktivní zapojení frekventantů.

Díky Domovu sv. Josefa z Žirče, který je jediným naším stacionářem, kde pomáhají lidem s roztroušenou sklerózou, by měli v Hospitalu najít zázemí příbuzní těchto pacientů. Budou zde absolvovat semináře zaměřené na schopnost vyrovnat se s těžkou nemocí v rodině.



Novými aktivitami bude zdůrazněna také výjimečná historicko-výtvarná hodnota kuského Hospitalu. Obnovené prostory poskytnou zázemí pro výuku dějin a rozmanitých uměleckých oborů. Budou zde probíhat tematické přednášky a prestižní semináře pro odbornou i laickou veřejnost výukové programy pro základní a střední školy. Těmto aktivitám se budou vedle NPÚ věnovat

Nadace Český barok, o.p.s., Revitalizace Kuks, Královéhradecký kraj a vinařské sdružení Siduri.

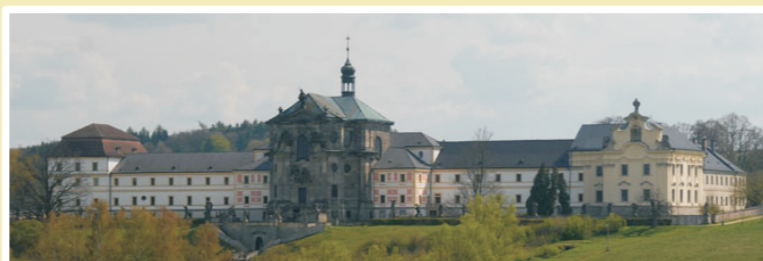
Vznikne místo pro odborné a umělecké workshopy (např. výtvarné v rámci projektů Keramického studia JT).

Výsledky svých žáků tu bude prezentovat Základní umělecká škola F. A. Šporka z Jaroměře.

Pro badatele z řad odborné veřejnosti budou zpřístupněny depozitáře a knihovna kuského konventu.

Budoucí badatelské centrum bude rozvíjet činnost také v oblasti výzkumu historie Kuksu a Šporkova panství Hradiště.

Součástí projektu jsou také environmentální aktivity Muzea východních Čech, soustředěnými na netopýří kolonie ve sklepení Hospitalu.



## PARTNEŘI PROJEKTU

**KERAMICKÉ STUDIO JARMILY TYRNEROVÉ, s.r.o.**

**KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ**

**MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH V HRADCI KRÁLOVÉ**

**NADACE ČESKÝ BAROK**

**OBEC KUKS**

**OBLASTNÍ CHARITA ČERVENÝ KOSTELEČ**

**REVITALIZACE KUKS, o.p.s.**

**SIDURI, o.s.**

**UNIVERZITA KARLOVA – FARMACEUTICKÁ FAKULTA**

**ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA F. A. ŠPORKA JAROMĚŘ**

## SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY

**BISKUPSTVÍ KRÁLOVÉHRADECKÉ**

**ŘÁD SVATÉHO HUBERTA**



## NOSITEL PROJEKTU

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV**

odborná organizace státní památkové péče s celostátní působností, kterou zřizuje Ministerstvo kultury České republiky.

Národní památkový ústav zajišťuje a vykonává vědecký výzkum a další odborné, metodické, pedagogické, vzdělávací, publikační a popularizační činnosti vztahující se k péči o kulturní památky a památkově chráněná území.

Působí také jako správce památkových objektů se statutem kulturních památek a národních kulturních památek.

## ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ NPÚ V JOSEFOVĚ

s působností pro území Královéhradeckého kraje bylo zřízeno v roce 2006.

Pracoviště spravuje památkové objekty na území Královéhradeckého kraje, konkrétně NKP SZ Hrádek u Nechanic, NKP Hospital Kuks, NKP SZ Náchod, NKP SZ Opočno a NKP SZ Ratibořice.

## KONTAKT

**Národní památkový ústav  
územní odborné pracoviště v Josefově**

Okružní 418, 551 02 Jaroměř - Josefov

telefon: 491 814 357

mailto: [info@josefov.npu.cz](mailto:info@josefov.npu.cz)

© NPÚ ÚOP v Josefově